

učebnicích, detailních pokynech pro učitele a standardizované přípravě učitelů. Tato praxe byla radikálně změněna po revoluci v roce 1989. Školy uplatňují volný výběr učebnic a výraznou autonomii při určování obsahu výuky prostřednictvím vlastních vzdělávacích programů (které jsou v souladu s národními rámcovými vzdělávacími programy). Učitelé si mohou volit učební metody v souladu se strategií školy a s požadavky stanovenými ve školním vzdělávacím programu.

Zavádění rámcových vzdělávacích programů a školních vzdělávacích programů

Školský zákon z roku 2004, hlavní legislativní dokument upravující oblast vzdělávání, stanovuje dvě úrovně pro určení obsahu výuky v České republice. Na centrální úrovni MŠMT vymezuje rámcové vzdělávací programy (RVP) pro každou vzdělávací oblast v rámci předškolního, základního a středního vzdělávání. Ty definují povinný obsah, rozsah a podmínky vzdělávání a poskytují celonárodní rámec pro učení žáků. V souladu s tímto rámcem školy dále zpracovávají školní vzdělávací programy (ŠVP), které konkretizují RVP pro kontext jednotlivých škol. Školy mají značnou volnost při tvorbě vlastních učebních strategií, protože RVP nejsou zvláště detailní. Nicméně ŠVP, stejně jako pravidla hodnocení žáků a obsah učebnic musejí být v souladu s požadavky definovanými v RVP.

RVP i ŠVP se začaly používat v základním vzdělávání ve školním roce 2007/2008 a odrážejí zásadní kurikulární reformu, která tvoří podstatnou část školského zákona z roku 2004. V roce 2010/11 téměř všichni žáci v povinné školní docházce již byli vzdělávání podle RVP. Ve středním vzdělávání se využívalo RVP jen v malé míře – vzhledem k tomu, že většina RVP na této úrovni se stále připravuje (existuje více než 250 oborů vzdělávání, pro něž je třeba připravit RVP).

Zavedení standardizovaného testování a maturitních zkoušek

Autonomie škol v přípravě programů a ve výběru učebních metod vytvořila potřebu monitorovat výsledky žáků napříč školami. Nepřekvapí, že zavedení externích nástrojů hodnocení žáků, jakými jsou národní testování v klíčových ročnících školní docházky a externí společná část maturitní zkoušky, patří mezi hlavní politické body ve vzdělávání. Národní testování v 5. a 9. ročnících je v současnosti vyvíjeno (po první zkušenosti z let 2004 až 2008) a externí společná část maturitní zkoušky byla poprvé realizována na jaře 2011. Zavedena byla jednotná zadání závěrečných zkoušek, jejichž cílem je získání výučního listu.

Poznámky

1. Po ukončení návštěvy hodnotícího týmu OECD došlo k zásadní restrukturalizaci těchto institucí. Ústav pro informace ve vzdělávání (ÚIV) byl na konci roku 2012 zrušen a část jeho činnosti byla integrována do činnosti ČŠI. V červenci 2011 byl sloučen Národní ústav odborného vzdělávání a Výzkumný ústav pedagogický v jediný Národní ústav pro vzdělávání.
2. Neúměrně vysoké umístování romských žáků do speciálních škol je podrobněji dokumentováno v Devroye (2009) a Dženo Association (2004).
3. Přesněji řečeno školský zákon z roku 2004 ustanovuje tři úrovně pro určení obsahu vzdělávání. Vedle popsaných rámcových vzdělávacích programů a školních vzdělávacích programů definuje i zavedení národního vzdělávacího programu (NVP). Ten však nebyl dosud vytvořen.